

13. Орлов Ю. Ю. Застосування оперативної техніки в оперативно-розшуковій діяльності міліції (теоретичні, правові та організаційно-тактичні проблеми) : автореф. дис. ... д. ю. н. : 21.07.04 / Ю. Ю. Орлов. – КНУВС. – К., 2008. – 34 с.

14. Хараберюш І. Ф. Використання спеціальної техніки щодо протидії злочинності в Україні: концептуальні підходи та праксеологічне вирішення проблеми: автореф. дис. ... д. ю. н. : 12.00.09 / І. Ф. Хараберюш. – НАСБУ. – К., 2012. – 34 с.

15. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України" [з змінами, внесеними згідно із Законом № 5083-VI від 05.07.2012] (ч.12)/Верховна Рада України; Закон від 13.04.2012 № 4652-VI – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4652-17/page>.

16. Рижов М. Г. Проблеми класифікації оперативно-розшукових заходів: теоретично – правовий аналіз /М. Г. Рижов/ Оперативно-розшукова діяльність ОВС: проблеми теорії та практики: Матер. наук. – практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 16 листопада 2011 р.) – Дніпропетровськ: Днпроп. держ. унів. внутр. справ. – 2011. – С. 44-48.

17. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. №4651-VI // Голос України. – 2012. – № 90-91.2.

18. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. – Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.

УДК 351.746.2:343.851:343.3261:341

А.М. Ханькевич

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
НА СТАДІЇ ПРОТИДІЇ ВИНИКНЕННЮ ТА
РОЗПОВСЮДЖЕННЮ ПОЛІТИЧНОГО
ЕКСТРЕМІЗМУ В УКРАЇНІ**

Автор досліджує проблему вироблення стратегії протидії проявам політичного екстремізму силами оперативних підрозділів правоохоронних органів України.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, політичний екстремізм, тероризм, інформаційне забезпечення, профілактика злочинності, попередження злочинності.*

Автор исследует проблему выработки стратегии противодействия проявлениям политического экстремизма силами оперативных подразделений правоохранительных органов Украины.

Ключевые слова: *оперативно-розыскная деятельность, политический экстремизм, терроризм, информационное обеспечение, профилактика преступности, предупреждение преступности.*

The author explores the development of strategies to address the problem of political extremism by operational units of law enforcement bodies of Ukraine.

Key words: operational-search activity, political extremism, terrorism, information security, crime prevention.

Постановка проблеми. Зростання соціальної напруженості в Україні головним чином обумовлено економічною кризою, складним станом соціальної сфери, політичною нестабільністю, що знаходять своє вираження в чисельних акціях протесту серед населення.

Останнім часом до найбільш розповсюджених форм акцій соціального протесту слід віднести страйки, пікетування, голодування, мітинги, ходи, блокування тощо.

Наявна криміногенна ситуація в країні свідчить про різке збільшення посягань на безпеку держави і суспільства, життя, здоров'я, права і свободи громадян, що загрожує самим основам державності країни, підриває можливості проведення соціально-економічних реформ. Цілий ряд політичних і національних громадських об'єднань фактично визнали допустимість силових методів досягнення власних цілей. Ними активно створюються незаконні збройні формування, які в окремих регіонах країни безпосередньо впливають на загострення ситуації.

Здійснення екстремістської, терористичної та іншої радикальної чи насильницької діяльності суперечить як положенням Конституції України [1], так і законодавству України загалом, зокрема Закону "Про основи національної безпеки України" [2], який визначає основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Утім слід зазначити, що державою до цього часу не вироблено системних підходів щодо протидії державних органів (зокрема й правоохоронних), інститутів громадянського суспільства до розуміння небезпеки екстремістських проявів як загрози життю, здоров'ю, правам та свободам людини, так і національній безпеці, ролі у цьому зовнішніх та внутрішніх чинників.

Водночас правоохоронними органами формуються інституційні механізми боротьби з цим явищем, які переважно базуються на кримінально-правовим переслідуванні за зовнішні вияви екстремізму й "не забезпечують комплексну протидію цьому явищу та системну профілактику його насильницьких виявів. Відсутність спеціальних нормативно-правових актів, які б стали основою для практичної повсякденної діяльності правоохоронних органів, призводить до того, що у правозастосовній практиці реальні причини екстремізму ігноруються" [3, с. 103].

Стан дослідження проблеми. Наявна нормативна база та роботи вчених-суспільствознавців дозволяють дати найзагальніше поняття екстремізму. Під екстремізмом (від фр. *extremisme*, лат. *extremus* – “крайній” – прихильність до крайніх поглядів) прийнято вважати провокацію масових заворушень, громадянську непокору, терористичні акції, методи партизанської війни тощо. У світовій законодавчій практиці є чимало визначень цього поняття, однак жодне з них не стало класичним і загально визнаним.

За конвенціональним визначенням “екстремізм” – яке-небудь діяння, спрямоване на насильницьке захоплення влади або насильницьке утримання влади, а також на насильницьку зміну конституційного ладу держави, насильницьке посягання на суспільну безпеку, зокрема організація з вищезгаданою метою незаконних збройних формувань або участь у них, і переслідуванні відповідно до закону конкретної країни [4; 5, с. 331].

При роз'ясненні суті екстремізму П. Філь зауважує, що екстремізм і тероризм – це, по суті, одне й те ж суспільно-небезпечне явище, тому для правового визначення поняття “екстремізм” достатньо внести доповнення до Закону “Про боротьбу з тероризмом”. На його думку, воно має бути приблизно таким: екстремізм (те ж саме, що й екстремістська діяльність) – діяльність окремої особи або групи осіб, спрямована на готування, вчинення правопорушень з тією чи іншою політичною або релігійною метою, а також в інтересах окремих національних (етнічних) спільнот, на ґрунті політичної, релігійної або національної ворожості (протистояння). Ним також підкреслюється, що тероризм – це той же екстремізм, але його крайня форма *політичного екстремізму* – політичний тероризм, релігійного екстремізму – релігійний тероризм, національного (расового, етнічного) екстремізму – національний (расовий, етнічний) тероризм [6].

У дослідженні проблем екстремізму в Україні В.В. Колюх виділяє окремо *релігійний екстремізм*: релігійно-політична партія “Хізб-ут-Тахтір” – міжнародна панісламістська, сунітська організація з метою побудови Халіфату в усьому світі, намагання повернути мусульман до суто ісламського способу життя, а також розповсюдження ісламу як релігійно-політичної ідеології; релігійна організація радикальної орієнтації “Такфір” – відносить інших людей (які не підтримують їх ідеології) до так званих “кяфірів” (невірних). Останніх, у свою чергу, дозволено позбавляти життя та відбирати їх майно. *Націоналістичний екстремізм*, на його думку, в Україні представлений Всеукраїнською організацією “Тризуб” імені Степана Бандери, яка носить націоналістично-воєнізований характер та позиціонує себе як об'єднання, готове до активного захисту інтересів держави та української нації, а фактично підпадає під ознаки воєнізованого формування; Всеукраїнська громадська організація “Українська

національна асамблея – Українська національна солідарна організація” (УНА-УНСО) з ідеологією комунізму, космополітизму, лібералізму та завданням провести революційні перетворення в інтересах Нації. *Підлітково-молодіжний екстремізм* представлений рухом правих скінхедів, які сповідують ідеї нацизму, націоналізму, расизму; рухом “Антифа” (“червоні” або анархічні скінхеде), які сповідують ідеї соціалізму, комунізму та анархізму; представники футбольних фан-клубів тощо.

В.В. Коллох вважає, що оскільки проблема протидії екстремізму в сучасному суспільстві є комплексною, вона тісно пов’язана з проблемами культурної, національної, громадської безпеки та в цілому впливає на політичну стабільність в державі [7].

Ми підтримуємо думку О. Фельдмана про те, що “екстремізм” – це схильність до вирішення складних проблем шляхом радикально простих крайнощів. Культурний екстремізм – це визнання всього іншого “чужим”, “шкідливим” і його огульне викорінення. Економічний екстремізм – це “все відняти і поділити”. Соціальний екстремізм – “урізати в правах”, “загнати в гетто”. Релігійний екстремізм – розділити світ “вірних” і “невірних” і відмовити останнім в праві на власну віру. Генетичний екстремізм – “біологічне регулювання” всіх небезпечних, небажаних і побічних. Політичний екстремізм – це політичне схвалення і обґрунтування будь-якого із зазначених екстремізмів, а також практична реалізація подібних ідей шляхом дискримінації, насильства і психологічного пресингу незгодних [8].

Основною метою політичного екстремізму є побудова так званого справедливого суспільства шляхом знищення існуючого конституційного ладу. Найбільша небезпека політичного екстремізму полягає в його практичній простоті та поблажливій недооцінці чинників, які йому сприяють.

Втрата же легітимності державної влади, як один з ключових чинників виникнення політичного екстремізму, дає можливість пояснити, чому це явище набуло поширення в суспільствах, які оголосили демократичні цінності своїми орієнтирами. Саме за демократії, як стверджує М. Вебер, відбувається раціонально-легальне обґрунтування легітимності державної влади [9]. За демократичних політичних режимів, пише Б. Петренко, втрата спроможності представляти інтереси всього народу є втратою ділової компетенції державної влади з одного боку і раціональним обґрунтуванням для екстремізму з іншого як дій, спрямованих на реалізацію саме тих проголошених прав, що неспроможна вирішити політична еліта [10].

Виклад основного матеріалу. Головна небезпека виникнення та розповсюдження політичного екстремізму полягає в тому, що для цього на первинному етапі не потрібні якась ідеологія чи науково-розроблена програма дій, масова активність і широка підтримка людських мас. Дос-

татньо мати кризове становище в країні, особливо в соціально-економічній і політичній сфері, політика-лідера (або людину, яка буде представляти його інтереси), який "візьме на себе відповідальність" за швидке та ефективне вирішення наболілого питання.

Історія показує, що тоталітарні проекти мають властивість зароджуватися в невеликих групах, позапарламентських партіях тощо. Радикально налаштовані учасники таких груп, що "точно" знають свого ворога, зазвичай, активніші й сильніші за будь-яку більшість, зайняту суспільно-корисною працею.

Активна екстремістська меншість починає диктувати свою волю більшості – прикриваючись гаслами "ворогу народу", "співчужанців влади" тощо, з якими на благо "правди" можна робити все, що заманеться. Таким чином відбувається блокування тієї частини громадян, які можуть критично оцінювати ситуацію і робити об'єктивні висновки.

Сьогодні протидія розповсюдженню екстремізму та тероризму в Україні набуває величезного значення як ніколи, і стає одним із головних завдань правоохоронних органів, і в першу чергу, підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність.

Крім значних матеріальних збитків і чисельних людських жертв, екстремізм, що часто переростає в тероризм, підриває систему державної влади і управління, послаблює державні й громадські структури, посилює в суспільстві вплив опозиційних антиконституційних новоутворень, негативно впливає на морально-психологічний стан населення.

На наш погляд, першочерговим завданням, що постає перед оперативними підрозділами – суб'єктами боротьби з тероризмом, є виявлення організацій екстремістської та терористичної спрямованості. Особливу небезпеку становлять незаконні озброєні групи та організації.

Відповідно до Закону України "Про боротьбу з тероризмом" терористична група – група з двох і більше осіб, які об'єдналися з метою здійснення терористичних актів; терористична організація – стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке створене для здійснення терористичної діяльності, у межах якого проведено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки та вчинення терористичних актів. Організація визнається терористичною, якщо хоч один з її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність з відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усієї організації [11].

Збирання інформації, що свідчить про наявність ознак терористичних організацій, становить собою підґрунтя для виявлення груп і організацій терористичного і екстремістського характеру.

Ураховуючи сказане вище, оперативним підрозділам правоохоронних органів першочергово слід вирішувати невідкладні завдання, до яких можна віднести:

- виявлення та подальшу нейтралізацію найбільш небезпечних організованих злочинних формувань екстремістського та терористичного толку, зокрема прийняття законних заходів щодо їх організаторів;

- встановлення і ліквідацію каналів фінансування та постачання озброєння вказаним групам і організаціям для підризу їх фінансових і матеріально-технічних можливостей;

- налагодження рівня взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом, особливо їх оперативних підрозділів, з метою забезпечення своєчасного обміну оперативною значущою інформацією.

Організація взаємодії відповідних оперативних підрозділів передбачає співробітництво на основних стадіях, що забезпечуватимуть її ефективність: стадії аналізу й прогнозування можливого ускладнення криміногенної, соціально-політичної обстановки; профілактики (запобігання) проявів екстремістсько-терористичного характеру; припинення дій екстремістських терористичних груп (організацій); ліквідації наслідків дій груп (організацій) екстремістсько-терористичного характеру.

Планування спільних заходів оперативними підрозділами, спрямованими на протидію злочинній діяльності екстремістських груп (організацій), має будуватися залежно від оперативної ситуації, що складається на певний час, завдань, вирішуваних кожним конкретним підрозділом, й взагалі містити:

1) на стадії аналізу й прогнозування можливого ускладнення криміногенної, соціально-політичної обстановки:

- збір, систематизацію й аналіз оперативно-розшукової інформації про оперативну ситуацію, що складається внаслідок діяльності екстремістської групи (організації);

- терміновий обмін відомостями з іншими суб'єктами боротьби з тероризмом у випадку отримання та виділення із загального обсягу оперативної інформації такої, що свідчить про посилення екстремістської активності вищезгаданих груп (організацій);

- здійснення перевірки й уточнення засобами та методами оперативно-розшукової діяльності отриманої первинної оперативної інформації про ускладнення обстановки для вироблення спільних управлінських рішень;

- прийняття узгоджених рішень, планування спільних заходів, визначення необхідної кількості сил і засобів (зокрема й оперативно-розшукових), які можуть бути згодом використані в ході ліквідації наслідків ускладнення обстановки, виконання взаємних завдань і доручень суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, а також додаткову і подальшу перевірку всієї оперативної-розшукової інформації щодо зазначеної проблеми;

2) на стадії профілактики (запобігання) проявів екстремістсько-терористичного характеру оперативні підрозділи мають орієнтувати особовий склад на:

- на виявлення осіб, які виношують екстремістські наміри терористичної спрямованості, лідерів і активних учасників подібних угруповань і формувань, а також учасників організованих злочинних груп, осіб з кримінальним минулим тощо;

- активізацію збору оперативно-розшукової інформації, посилення гласного і негласного спостереження, уточнення та додаткову перевірку їх зв'язків, маршрутів пересування, особливо міжрегіонального характеру;

- розробку окремих оперативно-розшукових заходів щодо документування дій лідерів і активних учасників екстремістських і терористичних організацій, що становлять оперативний інтерес, виявлення місць зберігання зброї, місць і часу можливих протиправних проявів (несанкціонованих мітингів, демонстрацій, пікетів тощо);

- проведення оперативно-розшукової профілактики щодо лідерів вищевказаних формувань, прийняття активних заходів до їх роз'єднання (у разі завершення активної фази формування екстремістської терористичної групи).

3) на стадії припинення дій екстремістських терористичних груп (організацій) оперативні підрозділи повинні будувати свою діяльність за такими напрямками:

- виявлення і перевірка відомостей про факти вчинення (приготувань до вчинення) злочинів агресивного, з ознаками терористичного, характеру (розбійні напади, бандитизм, захоплення заручників, викрадення людей, напад на промислові та громадські об'єкти тощо), про активізацію злочинних формувань, створених на злочинній ідеології, оперативне реагування та реалізація оперативно-розшукової інформації;

- виявлення та уточнення інформації про екстремістські настрої, про спроби дискредитації органів та представників влади тощо. Документування злочинної діяльності організаторів і активних учасників зазначених груп (організацій) шляхом здійснення аудіо-, відеоконтролю особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, відповідно до положень статей 260, 263-265 Кримінального процесуального кодексу України [12];

- виявлення гласними і негласними шляхами фактів незаконного обігу вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв, наркотичних і психотропних препаратів і речовин, вжиття заходів з вилучення названих предметів, затримання та притягнення до відповідальності винних осіб;

- виявлення з використанням оперативно-розшукових сил і засобів фактів підготовки нападів на представників органів влади, відомих політичних, громадських, профспілкових діячів, вжиття заходів із припинення зазначених злочинних проявів на стадії початкових дій злочинців;

- планування розстановки оперативно-розшукових сил при надходженні відомостей про підготовку мітингів, демонстрацій, пікетування та інших подібних дій (у тому числі й санкціонованих органами влади), використання можливостей негласних штатних та позаштатних працівників для збору інформації зсередини названих екстремістських формувань;

- здійснення з використанням засобів і методів оперативно-розшукової діяльності обстеження місцевості або окремих ділянок населених пунктів, визначення рубежів можливого висунення сил з підтримання громадської безпеки;

- вивчення рівня захисту від протиправних посягань об'єктів життєзабезпечення населення, транспортної системи для розроблення планів фізичного захисту названих установ силами правоохоронних органів під час локалізації антигромадських проявів.

4) на стадії ліквідації наслідків дій груп (організацій) екстремістсько-терористичного характеру оперативним підрозділам необхідно:

- продовжувати оперативне спостереження за лідерами та учасниками вказаних вище екстремістських груп (організацій);

- активізувати роботу з обміну оперативною інформацією між усіма суб'єктами боротьби з тероризмом, посилювати попереджувальну роботу щодо лідерів та активних учасників названих груп (організацій), проводити спільне планування з оперативно-розшукового забезпечення слідчих дій, зокрема щодо заарештованих або затриманих осіб;

- ретельно вивчати маршрути пересувань учасників масових заходів, спланованих за участю екстремістських груп (організацій), активно використовувати для цього можливості штатних та позаштатних негласних працівників;

- активно використовувати можливості оперативно-технічного документування протиправних дій екстремістів;

- постійно проводити моніторинг інформації з офіційних джерел, видань офіційних засобів масової інформації (у тому числі на відповідних сайтах), так і в соціальних мережах Інтернету. При необхідності проводити її перевірку з використанням усіх сил та засобів оперативно-розшукової діяльності з відповідним реагуванням;

- під час масових заворушень включати до груп охорони важливих стратегічних об'єктів (об'єкти життєдіяльності, телевежі, транспортної інфраструктури, гідротехнічних споруд тощо) працівників оперативного складу для своєчасного інформування про зміни оперативної ситуації на об'єктах та подальшої координації дій;

- у випадках вчинення учасниками масових заходів, що проводяться під екстремістськими гаслами, очевидних загальнокримінальних злочинів, уживати заходи щодо встановлення місць переховування вказаних осіб;

– уживати заходи щодо виявлення та вилучення пропагандистської літератури і листівок з протизаконними закликами, вогнепальної зброї, колючих і ріжучих предметів та інших засобів нападу, встановлення місць можливого укриття розшукуваних осіб.

Крім перерахованого, у разі введення на конкретній території режиму антитерористичної операції, працівники оперативних підрозділів можуть бути задіяні для виконання інших завдань правоохоронної діяльності.

Наступним важливим питанням, що впливає на ефективність протидії виникненню та розповсюдженню політичного екстремізму в Україні силами оперативних підрозділів, є обмін інформацією про суть діяльності організації екстремістсько-терористичного спрямування.

Головна увага при цьому має приділятися питанням взаємного інформування про діяльність екстремістських організацій, що висувають екстремістські гасла або переслідують протиправні цілі, або своїми діями демонструють екстремістський характер; котрі в статутних документах висловлюють прагнення до консолідації з зарубіжними екстремістськими організаціями; лідерів і активних учасників, які притягувалися до відповідальності за статтями 258 (Терористичний акт), 258-1 (Втягнення у вчинення терористичного акту), 258-2 (Публічні заклики до вчинення терористичного акту), 258-3 (Створення терористичної групи чи терористичної організації), 258-4 (Сприяння вчиненню терористичного акту), 258-5 (Фінансування тероризму) [13; 14]; політичні акції, що можуть викликати міжнародний конфлікт; юридичних і фізичних осіб (зокрема й іноземних), що надають матеріальну і фінансову допомогу екстремістським групам (організаціям).

Висновки. Першочерговим завданням оперативних підрозділів правоохоронних органів, що мають протидіяти виникненню та розповсюдженню політичного екстремізму в Україні має стати активізація роботи щодо формування системи взаємного обміну інформацією про діяльність груп і організації екстремістсько-терористичного характеру. Найбільшу складність на першочерговому етапі розвитку ситуації, пов'язаної з екстремістськими проявами, становить нестача своєчасної, повної, достовірної й об'єктивної інформації. Водночас слід правильно оцінити масштабність можливого розвитку подій, а також правильно класифікувати екстремістську групу (організацію) за мотивами їх діяльності: ідеологічні, релігійні, націоналістичні тощо.

На наш погляд, оперативним підрозділам насамперед слід забезпечити збір первинної інформації, особливо конфіденційного характеру, її використання в інтересах прогнозування подальшого розвитку подій або конкретної криміногенної ситуації.

Лише запровадження цілісного й системного комплексу дій, як на рівні законодавчого врегулювання цього питання, так і відповідного

прийняття рішень на рівні центральних органів влади може зменшити прояви екстремізму в Україні та зменшити ризики впливу його на політичну стабільність нашої держави.

Використана література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>. – Назва з екрану.
2. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : Закон України // Верховна Рада України; Закон від 19.06.2003 № 964-IV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. – Назва з екрану.
3. Паламарчук М. О. Протидія екстремізму в Україні: напрями оптимізації правового забезпечення / М. О. Паламарчук // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 3 (24). – С. 102-106.
4. Шанхайская Конвенция о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом (Шанхай, 15 июня 2001 г.) [Електронний ресурс] : Конвенція. – Режим доступу : <http://nac.gov.ru/content/3894.html>. – Назва з екрану.
5. Основи боротьби з тероризмом: навч. пос./ [І. Р. Шинкаренко, А. М. Ханькевич, Д. Й. Никифорчук та ін.]; за ред. В. М. Комарницького; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. – 372 с.
6. Філь П. Що таке екстремізм? [Електронний ресурс] / Павло Філь. – Режим доступу : <http://kmo.un.info/news/view/138.html>. – Назва з екрану.
7. Коліох В. В. Екстремізм як прояв політичної нестабільності в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Коліох // Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. – Режим доступу : http://papers.univ.kiev.ua/filosofija_politologija/articles/Extremism_as_a_manifestation_of_political_instability_in_Ukraine_19789.pdf. – Назва з екрану.
8. Фельдман О. Потенціал екстремізму в Україні: менше знаєш – краще спиши?! [Електронний ресурс] / О. Фельдман. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/common/463191-potensial-ekstremizmu-v-ukrajini-menshe-znaesh-krasche-spish.html>. – Назва з екрану.
9. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Макс Вебер; [пер. з нім. О. Погорілий]. – К. : Основи, 1998. – 534 с.
10. Петренко Б. Виникнення політичного екстремізму: проблема визначення причин [Електронний ресурс] / Богдан Петренко. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26847/18-Petrenko.pdf?sequence=1>. – Назва з екрану.
11. Про боротьбу з тероризмом : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України // Верховна Рада України ; Кодекс України, Закон, Ко-

декс від 13.04.2012 № 4651-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрану.

13. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : Закон України // Верховна Рада України; Закон від 18.02.1992 № 2135-XII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>. – Назва з екрану.

14. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України // Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>. – Назва з екрану.

УДК 343.985

М. О. Яковенко

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ
ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОРГАНАМИ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**

Стаття містить загальні положення про організацію розслідування злочинів терористичної спрямованості. Питання, висвітлені у статті, є важливими, а їх вирішення дозволить посилити антитерористичну й практичну базу боротьби з тероризмом. Запропоновано конкретні шляхи оптимізації розслідування зазначених злочинів.

Ключові слова: *організація розслідування, планування, взаємодія, розслідування злочинів терористичної спрямованості.*

Статья содержит общие положения об организации расследования преступлений террористической направленности. Вопросы, затронутые в статье, являются важными, их решения позволят усилить антитеррористическую и практическую базу борьбы с терроризмом. Предложены конкретные пути оптимизации расследования указанных преступлений.

Ключевые слова: *организация расследования, планирование, взаимодействие, расследование преступлений террористической направленности.*

The article contains normative acts, analysis and suggestions on improving revelation and investigation of terrorist attacks. Currently, the problems discussed are vital not only for Ukraine, but also worldwide. The answers to the questions regarded in the article will contribute to the development of theory and practice of the struggle against terrorism.

Key words: *organization of the investigation, planning, teamwork, investigating terrorist crimes.*

На 23-му році незалежності України в умовах агресивної інформаційної війни, активних диверсійно-терористичних дій, які систематично вчинюються незаконними збройними формуваннями, над нашою державою нависла пряма загроза національній безпеці, що є вагомим чинником з дестабілізації ситуацію в країні. У системі заходів, спрямованих